

Tidsrevy

Minner fra mellomkrigsårene.
Furuset/Grorud.

Minner fra mellomkrigsårene. Den vanlige kvinne og manns hjem og opplevelser. Furuset/Grorud.

Innhold:

**VOKSE OPP I MELLOMKRIGSÅRENE
FORLOVELSE OG EKTESKAP
HUS OG HJEM
HELSE OG MEDISINER
ARBEIDSLIV
LOKALMILJØ
ETTER ARBEIDSTID
GÅRDSBRUK**

Tidsrevy er et utviklingsprosjekt for dramatiske aktiviteter for og med eldre. Prosjekt 1, Furuset/Grorud er i to deler:

- 1: Utstilling
- 2: Teaterforestilling

Tidsrevy har som oppgave å ta vare på de eldres opplevelser og erfaringer fra en bestemt tid og bestemt sted, være seg skrevet stoff - eller dramatisert. *De eldre* danner basis for dette prosjektet som også er et ledd i å aktivisere eldre til en meningsfylt tilværelse.

Prosjektet er delvis støttet av Kultur- og utdanningskomiteen og kontoret for eldreomsorg.

Prosjekt Tidsrevy

1. UTSTILLING

Prosjektet startet oktober 1985 med informasjon og kontakt. Utstillingen ble holdt en uke i juni 1986, og sto på Deichmanske, Furuset - og en uke på Rødtvedt eldresenter. Det ble gjenskapt en leilighet fra 1930-årene. Rundt leiligheten var det en bildeutstilling av de eldres bilder - og gjenstander. Utstillingen kom i stand for å aktivisere flere eldre, altså ikke bare teaterinteresserte. Men utstillingen ble også brukt som „ramme“ for dramatiseringen av de eldres tekster.

Mellomkrigsårene for arbeiderklassen på Furuset/Grorud var nok ikke så ulik andre steder. Det er klart at den var mest dominerende på Grorud da ny industri var lagt dit. Furuset var nok mer skjermet for dette. Men for arbeiderklassen kan man nok ikke kalle denne tiden for "gode gamle dager". Det var mer snakk om "fra hånd til munn". Men det er klart at enkelte vil se det på en annen måte. "Vi hadde ikke mye penger, men vi hadde en herlig tid". Men .... samholdet mellom menneskene var kanskje bedre på den tiden?

Dette bladet utgis i håp om å kunne belyse små, og allminnelige menneskers sorger og slit i disse årene, som for de fleste betydde arbeidsledighet, trange kår og barnerike familier i små og usunne boliger.

2. TEATERFORESTILLING

På bakgrunn av alt materiell er det blitt laget en "collage" med tablåer, fortellere og sang. Med denne forestillingen håper vi å kunne gi et bilde fra denne tiden på Furuset/Grorud. Enkelte av tekstene har forekommet i lokale revyer i 30-årene, og nye har blitt skrevet. Hvor det er naturlig deltar yngre i dette stykket. Meningen med dette er også å bryte generasjonskløften og at vi skal dra nytte av hverandre. Men det er de eldre som danner basis, og det er deres fortellinger forestillingen bygger på.

Bladet er redigert og utgitt av Liv Karin Hulteng, og publisert av prosjekt "Tidsrevy".

Vokse opp i mellomkrigsårene

Unger kom det som regel med korte mellomrom, og ofte puppet den minste til den neste kom. Men, sa mødrene: "Ungen har maten med seg når den kommer."

Hver gang det kom en stor tykk dame med en stor veske til oss, visste jeg at jeg skulle få en søster eller bror.

Mor hadde nok med å føde unger, jeg var nummer fire i en søskenflokk på åtte, på ett rom og kjøkken. Vi krabba over hverandre når vi skulle legge oss. Det bodde 12 familier i den gården jeg bodde, så det var mange barn. Vi var som en stor familie alle sammen.

Jeg flyttet til Grorud da jeg var fire år i 1921. Far var svensk og murer av yrke. Mor var fra toten. Det var mange svensker som var bosatt på Grorud, steinhoggere og jernbanemenn.

Når vi la oss om kvelden var stua "kammerset" fullt av folk og sengetøy. Vi kunne ligge opptil fire i en seng, anføttes - og minstemann i kommode-skuffen.

Jeg kan huske vi var på besøk hos noen venner, der var det ti barn på ett rom og kjøkken. Da vi skulle legge oss, lå guttene på den ene sia, og jentene på den andre. "Du får legge deg på jentesia, Kåre. Men ikke no tull". Der det var hjerterom var det husrom.

Mor var fæl til å bruke riset da jeg var liten. Det hang bak pyntehåndkledet. Det hendte jeg måtte ut og spikke det selv.

Søndag var hviledag.

På søndagene hadde vi pentøyet på, det var ikke så mye lappet som hverdagstøyet.

Jeg hadde skotskrutete kjole og rødt lakkbelte, det var søndagskjolen min. Rød sløyfe i håret.

Mor kunne ikke sy, men sydde likevel, det ble både skakt og skjevt, men det gikk. Bomullstøy var mye brukt.

Klærne mine var alltid for store. "Du må ha noe å vokse i", sa mor bestandig.

Mor satt oppe natt til 17. mai og sydde klær til oss. Jeg kom ut med nye knebukser.

Far døde da jeg var liten, og mor ble alene med åtte barn. Jeg kan huske at hun satt oppe om natta og sydde om tøy som hun hadde fått av andre, til oss barna.

Vi hadde rå havregryn med melk til frokost.

Jeg husker at et kremmerhus med sukkertøy kostet 5 øre.

Det var trange kår og liten mulighet til å kjøpe godterier, så gleden var stor da Gina på Gina-kafeen stakk til meg en Tango sjokolade.

Mor sydde knapper i skjorter for kommunen. Når hun dro til byen for å levere skjortene, kjøpte hun med seg strømper og småsaker og en Lohengrin sjokolade som vi skulle dele. Da sto vi med nesa mot vinduet og ventet.

De fleste der jeg bodde hadde en gris og noen høner. Vi barna fikk som regel ett egg til frokost annenhver dag. Mens min venninne som bodde på Grorud fikk et halvt egg på søndager. Stedet ble kalt "Grisaløkka" for de som var ertelystne.

Jeg var nest eldst av sju gutter og tre jenter. Vi bodde i Utsikten ved Grorud skole. Vi sto i kø til vaskevannsfatet om morgenen, det var ikke innlagt vann. På utedoen hadde vi laget et hull i veggens slik at vi kunne holde øye med de som gikk på veien.

Noe eventyr ble ikke fortalt hjemme hos oss.

Jeg kan huske lukten av ovnsverte og hjembakt brød.

Jeg husker mye fattigdom og elendig kost, margarin, sirup og sukker på brødskiva, og et halvt egg hver søndag.

Jeg fikk aldri spist meg mett, men nå var nok jeg veldig glad i mat. Jeg tror aldri jeg smakte ferskt brød, det var som regel fra dagen før.

Første gang jeg smakte kukjøtt, husker jeg det smakte vondt. Vi spiste alltid hestekjøtt hjemme. Ellers spiste vi gris og fisk.

Mor hadde en brøddunk stående mellom soveværelset og kjøkkenet, og det hendte at vi var så sultne at vi stod opp om natten for å lure til oss litt brød. Da ropte det fra soveværelset; "Hvem er det som er i brøddunken nå?"

Alle på Apalløkka hadde gris og noen høner, så vi hadde det vi trengte av mat.

Mor pyntet alltid blomsterpottene med krepp-papir i rosa og grønt, og laget tunger i kanten. Da ble det helg i stua.

Vi så forskjell på barn som kom fra store gårder, de gikk som regel i kjøpetøy.

Vi hadde en gris som het "Lars". Det var hele familiens kjælegris. Han var litt av en flyfille, for plutselig stakk han av. Når vi ropte "Lars" kom han settende. Så nærmet julen seg og "Lars" skulle slaktes. Den dagen gjemte han seg.

Jeg husker far kjøpte en ring til meg. Den hadde en emaljeplate med bilde av reinsdyr på. Å, jeg syntes den var så fin. Jeg gikk stadig og så på ringen. Så skulle jeg på Grorud bad, og ringen var jo så fin at jeg måtte ta den av. Jeg la den på speilhylla i garderoben. Da vi kom tilbake, rev venninnen min ned ringen så den forsvant under rista. Den ble tråkket på, og knuste. Da ble jeg så fortvilet. Det var den eneste gangen jeg kan huske jeg fikk en julegave.

Vi sang alltid hjemme hos oss. Far spilte litt på fiolin, ellers brukte noen å spille på kam eller annet som var i huset.

Jeg hadde fått en ball til jul. Jeg lå i sengen min og tittet på ballen. Den var turkis - med bilde av bil og tog.

Jeg var på juletreff på "Barraten", men fikk ingen pose for jeg var ikke registrert som medlem.

En kusine av meg hadde en gris som het "Kronblom". Noen ganger fulgte den etter til skolen, og da kom hun gjerne forsent, fordi hun måtte følge "Kronblom" hjem.

Vi hadde en gris som vi kalte "Charlotte" - og kaniner.

Vi fikk en grisunge som var svakelig og den fikk være på kjøkkenet til stor glede for oss barna.

Jeg så en gang en gris som skulle "grise". Jeg løp til bestefar og fortalte dette. Det fikk jeg en hel krone for. Det kom 13 unger.

Vi gikk tur til "Hagaløkka" med mat og kaffe på søndager. Jeg hadde med dukken Sigrid som jeg elsket.

Jeg var ni år da far døde i 1927. Da satt mor igjen med åtte barn. Tre var konfirmert, tre gikk på skolen og to var under skolealder. Vi barna måtte jobbe så fort det bød seg en anledning. Luke o.l. på gårdene omkring.

Det var stor forskjell på fattig og rik, og nysgjerrigheten var stor på hvordan de rike hadde det. I smågutedagene klatret vi opp i de store frukttrærne for å se inn i de store salene på Linderud gård.

En gang skulle jeg og broren min plukke vårblomster til bestemor. Jeg hadde fått nye sko, og vi måtte balansere på en tømmerstokk over Loelven. Min ene sko forsvant i dypet. Jeg tror ikke at jeg noen gang har vært reddere for å komme hjem. Men det gikk bra.

Alle ungene likte å gå på do hos oss. Vi hadde ute-
do med vindu.

Jeg gikk på søndagsskolen, og minst en gang i året hadde vi utflukter til Blåsetta. Der var det sang og musikk.

Vi måtte pusse kniver hver lørdag. I skogen for å hente ved, plukke bær, hogge ved og skure do hver uke. Gå ærend, vaske trapper, bære vann. Bake kaker var moro, når vi kom fra skolekjøkkenet. Det var helst jentene som skulle jobbe.

Vi jentene skulle hogge ved, men det var aldri snakk om at guttene skulle vaske trappa. Vi fikk ikke bruke den gode øksa, men det fikk guttene.

Jeg fikk ikke lov å hogge ved, for pinnene ble ikke like lange. Far var så nøye.

Vi lå på alle fire og skrubbet gulvet med grønn-såpe.

Hver lørdag rakte far mønster i singlen utenfor huset vi bodde i. Far var nøye. Vi dyrket jordbær som far solgte på jernbanen. Vi måtte være med å plukke, og jeg husker far sa at vi måtte plystre hele tiden, slik at han var sikker på at vi ikke spiste av bærene.

Det var jo ikke overalt det var innlagt vann. Jeg husker at vi kokte tøy ved Vesletjern. Vi hadde en svær jerngryte, og plukket sammen ved og kvister og fyrte opp nedved vannkanten. Etterpå ble tøyet skyllet i tjernet. En gang skulle jeg passe på mens mor gikk hjem og laget middag. Jeg husker jeg var redd, fordi jeg hadde hørt at det ikke var bønn i det vannet og da kunne det jo være mye annet der. Nøkken bl.a.

Påskan var stille, da var det aldri noe morsomt i radioen, og strikketøyet var forbudt.

Dagen jeg skulle skrives inn på skolen var mor i byen. Det kom en gutt fra sjette klasse løpende: "Nå må du vaske deg og ta på den fineste kjolen din, og gre deg og sette sløyfe i håret. For nå skal du bli med på skolen.

På skolen var det ikke alltid gøy. Lærerne var meget strenge, urettferdige og dårlige psykologer, noen også brutale. Jeg husker spesielt en lærer som løftet ungene opp etter ørene så blodet rant.

Ordblindhet var det ingen ting som het den gangen. Enten var man flink på skolen - eller dum.

Jeg gikk på Furuset skole, dengang kalte vi den for fyrstikkesken.

Det gikk barn ut av skolen som ikke kunne noen ting, ikke fadervår ikke et salmevers, og noen kunne ikke skrive navnet sitt engang. Dengang måtte du gå til du var femten år, da slapp du. Da hadde du ikke nådd skolens mål, het det. Enkelte skulle ikke være lærere.

Pekestokken gikk mange ganger over fingrene.

Jeg husker en lærer som var veldig snill, nesten for snill. Han tegnet mange ganger tegningen min ferdig når jeg ikke fikk det til.

Jeg var fritatt for håndarbeide for jeg hadde hatt en operasjon i armene. Men jeg var alltid i håndarbeidstimene, for frøken leste en bok som het "Være glad leken".

Vi måtte skifte tøy med en gang vi kom hjem fra skolen. Skoletøyet skulle holdes pent og ordentlig.

Vi leste "Vår Tid" hjemme. Ingen bøker ble lest. Av aviser ble det lest Aftenposten, fordi jeg var avisbud.

Vi fikk dusjbad på Grorud skole i 1935, og da ble det en annen lukt i klasserommet. De fleste gikk jo i samme tøyet hele uken, så da kan man jo tenke seg hvordan det så ut. Det var ca. 30 elever i en klasse.

Jeg husker det var flere som ikke hadde votter å gå med på skolen om vinteren. Butikkdama hos broren min strikket votter og ga bort.

Det var som regel mange ben og sette sko på. Det hendte at noen måtte holde seg hjemme fra skolen vinterstid fordi skotøyet gikk på rundgang. Mange hadde ikke sko til alle ungene. Jeg kan huske det lå lister i butikkene på de som trengte klær og sko, slik at de som hadde noe til overs kunne levere det der.

Barbent gikk jeg fra snøen gikk til den kom igjen. Hadde aldri no på beina, bare på sønda'n. Jeg fikk et par sko som kostet 12 kroner. Dem var tunge og stive og hadde treplugg under.

Mor og far ble skilt da jeg var 12 år. Mor skura på jernbanen og jeg måtte gå med avisen før jeg gikk på skolen. Jeg ble bitter på hele tilværelsen.

Far var med i en lesesirkel og jeg leste alle de bøkene som var tilgjengelige. De startet en lesesirkel der hvor far arbeidet. Alle skaffet en bok hver.

Jeg ble mye ertet som barn. På Grorud ble jeg ikke godtatt fordi jeg kom fra Apalløkka, og på Apalløkka ble jeg ikke godtatt fordi far gikk på arbeidet i hvite skjorter.

Jeg har vokst opp på Kløften landhandleri, ved siden av butikken drev vi gårdsbruk. Mor drev gårdsbruket, mens mine søsken stod i butikken, som var den eldste i Østre Aker. Far var slakter og reiste rundt. Jeg er født i 1913, og var visergutt som reiste rundt med varer. Jeg leverte melk, 6 spann å 2 liter før jeg gikk på skolen om morgenen.

Foreldrene nektet min kone videre skolegang, fordi det ikke skulle være noen forskjell på henne og søsknene, selv om lærerinnen tilbød seg å hjelpe. Det skulle ikke koste dem noe.

Vi slo "Munk". To fiskebollebokser oppå hverandre, og en stokk som vi skulle slå til boksene med så de spratt langt avgårde. Så skulle vi gå et bestemt område før boksene ble satt på plass.

Vi lekte nede på Grorud jernbanestasjon. Når toget skulle gå kom det mye damp og vi lekte i dampen.

Vi gutta hoppet bukk, kasta på stikka eller lekte tjuv og politi opp i Ravnkollen. Vinterstid var vi i Slåttebråtan og hoppa på ski.

Bestefar gikk ofte på auksjon, der husker jeg han kjøpte ski og skøyter til meg.

Vi var fem barn, og hadde et par ski i sammen som far hadde laget.

I sjette klasse fikk jeg mine første ski. Onkel hadde kjøpt gule bjerkeski til meg. Men den ene skia var det kvist i, og engang jeg hoppet i skibakken så røyk den. Da gråt jeg forferdelig.

Alle med spark møtte hverandre oppe ved Grorud kirke, og så laget vi et tog: Vi satte sparkene inni hverandre, 10-12 stykker, og kjørte ned til Grorud jernbanestasjon. En gang gikk det galt, alle sparkene lå hulter til bulter, men ingen ble skadet heldigvis. Det gikk fort den gangen, for de strødde ikke veiene slik som nå. Vi som drev denne sporten var fra 8-16 år.

Naturhistorie i smaaklassen.

«Lille Elsa, hvilket dyr mener du kommer menneskene nærmest?»

«Loppen vel, frøken.»

Gutter har alltid likt spenning, og vi var en gjeng på sabelskøyter som hekta oss bak bussen på Grorud torv og hang etter bussen helt til Nittedal. Det var godt det ikke skjedde noen ulykker.

Jeg gikk omkring og sturet for meg selv. Jeg var redd og fortvilet og sorgfull. Mor var sendt på sykehuset igjen. Hun hadde vært syk lenge nå. Jeg satte meg ned på en benk og sparket til noen stener som lå foran meg. Etter litt kom bestemor mot meg. Jeg forsto det med en gang, hennes holdning, ansiktsuttrykk og stemme. Mor var død. Det var et hardt slag for en tolvåring.

Mor sydde klærne mine og jeg ble ertet for det. De trodde at vi hadde handlet dem på Steen & Strøm. En dag kom jeg i ny kåpe, og da ropte ungene: "Kåpa di er stygg!" Jeg trodde det. Når mor sydde tøyet ble det liksom ikke noe "verdt".

Jeg kan huske 1. mai 1930. Det var snøstorm og toget måtte brøyte seg fram og til slutt gi opp. Som barn syntes vi det var moro.

Mor sa: "Du skal være hos oss", og slik ble det. Jeg var eneste jente blant to gutter. Mor fikk kreft og far hadde leddgikt. Jeg stelte for dem til de døde.

Jeg overtok stellet hjemme da jeg var 13 år, da mor ble syk. Mine søsken var i jobb. Mor døde da jeg var 16 år.

- Jeg ble konfirmert i 1937 og den dårligste presangen du kunne få, var penger. For de gikk bare inn i den vanlige husholdningen.

Vi heklet hatter av kreppapir, og jeg husker en 17. mai da min venninne hadde en fin heklet hatt i farger. Så ble det regn og hatten hang ned over øynene og fargen rant.

På kino så jeg "Synnøve Solbakken", "Mata Hari" med Greta Garbo og "Intermesso" med Ingrid Bergmann.

Vi så frem til konfirmasjonen, for da fikk vi ny dress. Den ble i fleste tilfeller kjøpt på avbetaling av en agent som reiste rundt. Han kom igjen hver uke for å hente avdragene. De fleste hadde et enkelt selskap med kaker og kaffe.

Jeg fikk ny dress til 95 kroner sydd etter mål. Frakk ble kjøpt hos Doblaug på avbetaling, vi betalte fem kroner pr. måned.

Konfirmasjonstøyet var mitt første nye tøy, kjøpt til meg. Ellers arvet jeg etter mine to eldre søstre.

Jeg fikk ny konfirmasjonskjole, men måtte ta den som mor bestemte, da den var billigst. Det ble kort kjole med langt liv og sløyfe på. Den var ikke pen. Alle hadde jo lange kjoler.

Vi lærte ikke noe når vi gikk for presten, annet enn vi hadde lært på skolen. Men Katekismus måtte vi kunne.

Jeg valgte konfirmasjonstøyet mitt selv. Jeg kjøpte nydelige lakksko til 22 kroner. Var nesten redd for å fortelle prisen, da de var så dyre.

Jeg kjøpte konfirmasjonsdressen min selv. Jeg husker at jeg betalte 1 krone i uka hos en skredder på Tøyen. Dressen skulle være blå. Til overhøring skulle det være brun dress. Vi hadde ingen fest, men jeg og en kamerat gikk på kino om kvelden.

Shirley Temple var nydelig, jeg så alle filmene med henne. Spesielt husker jeg "Bestefar".

Jeg husker presten, han gikk fram og tilbake på gulvet og svarte på mesteparten av spørsmålene selv, hvis ingen kunne svare.

Konfirmasjonskjolen min ble sydd til meg. Kåpe og hatt fikk jeg også. Jeg ble konfirmert i Grorud kirke, det var den eneste kirken for Grorud, Furuset og Høybråten. Dette var i 1928.

konfirmasjonskjolen min ble kjøpt hos Karen Johannsen i Oslo. Jeg fikk være med og velge den ut. Den var veldig pen.

Jeg og brødrene mine jobbet på Linderud gård om sommeren og tjente til konfirmasjonstøyet vårt selv. Vi kjørte høy og lukte turnips. Et par ganger i uka var jeg på Schous bryggeri og hentet "mask". Jeg fikk den lateste hesten, og brukte hele dagen på en slik tur.

Krypene plageånder om natten!

Veggedyrene hater lyset, lever i smussige sprekker og kommer frem om natten for å bite, stikke og ødelegge Deres søvn. Drep dem hvor de holder til. Sprøit Flit i alle sprekker, revner og kroker.

Flit er drepende for fluer, mygg, lopper, møll, maur, kakerlakker, veggedyr og deres egg. Uskadelig for mennesker. Setter ikke flekker.

Flit må ikke forveksles med andre insektdrepende midler. Den gule kanne med det sorte bånd.

FLIT

dreper hurtigere

BARNDOMS MINNER...

"I 1920 bodde familien min, som besto av mor, far en yngre søster og jeg, på en liten eiendom i Bergensveien, ca. 1 km opp fra Trondhjemsveien. Eiendommen het "Frankrike", og hadde fått sitt navn etter et fransk/belgisk grubeselskap som gjorde forsøk på lønnsom grubedrift i fjellet rundt i Grorudområdet. Ledelsen av driften holdt til på eiendommen og derfor navnet. Ca. 1910 opphørte driften, og ca. 1918 ble konsesjonsrettighetene oppgitt og eiendommen ble solgt. Vi leide i annen etasje. Vi var ganske fattige. Flere ganger måtte jeg gå til bedehuset Heimdal for å hente risen-grynsgrøt i et spann. Heimdal lå i Grorudveien, nedenfor Grorud kirke. Dette var 3 km å gå. Langt for en jentunge på 10 år, men siden grøten var gratis gikk jeg gjerne. Ca. 1923 flyttet vi til en liten hytte i Ammerudskogen. Selve eiendommen var ganske stor, så vi kunne ha forskjellige husdyr der. Bl.a. en ku. Den måtte jeg gå til skogs med om sommeren før jeg gikk på skolen. Min yngre søster og jeg måtte gå i skogen og sanke tørr kvist og ved til brensel. Hvis vi fant en utdødd maurtue tok vi den med hjem i sekker og brukte den til å strø med for kua.

Skyller og matavfall til grisemat bar vi hjem i et stort spann.

I skoleferien lukte vi lange render med gulrøtter og neper m.m., helst på Ammerud gård, og fikk 10 øre randa. Om høsten tok vi opp poteter og fikk 50 øre tønna. Vi plukket også blåbær i skogen om høsten og solgte på Youngstorvet i Oslo for 50 øre literen.

Vi gikk på Grorud skole. Leksene måtte vi gjøre ferdige med det samme vi kom fra skolen, mens det ennå var lyst. For vi hadde bare parafinlamper og måtte spare mest mulig på parafinen.

Fra skolen og hjem gikk vi en snarvei over Alna-elven. Her var det fint å bade og her fisket guttene ofte ørret. Selv om vi hadde dårlig råd var vi alltid rene i tøyet. Far var alltid nøye med at vi skulle være "fine" på søndag. Det vil egentlig si at vi da hadde på oss noe annet enn på hverdagene.

Da fikk vi heller ikke lov til å leke slik som vi pleide, for vi kunne jo skrape opp skoene og få flekker på klærne. Vi måtte alltid hjelpe til med et eller annet hjemme, og på denne måten lærte vi en hel del praktiske ferdigheter som kom godt med da jeg fikk min første huspost 15 år gammel."

Borghild Kristiansen

Forlovelse og ekteskap

Jeg traff min blivende mann 15 1/2 år gammel på dans på "lokalet". Men vi hadde ikke fast følge før litt senere. Fra jeg var 16 år samlet jeg - og broderste utstyr. Det var vanlig at vi gjorde det. Vi giftet oss da jeg var 21 år og vi hadde et lite familiefellesskap på en "koselig kafé".

Vi danset vals, tango og foxtrott. Særlig husker jeg *Ramona*.

Mor ville helst ikke at jeg gikk ut om kvelden, hun satt alltid og ventet på meg. Når jeg hadde vært på Furusetheimen på dans, og skulle hjem igjen om kvelden kunne vi høre mor rope fra Grorud torv og nedover dalen: "Hjørdis, er du der?"

En gang kom hun og hentet meg da det var blitt midnatt. Jeg var 19 år og veldig flau. - Ble truet med juling, men fikk det ikke.

Hauarn, "Sjeiken", var litt av en danseløve. Så var det "Pariser'n". Pent kledd, hvit skjorte, og god til å danse. De andre gutta hadde ingen sjanse når han var på lokalet.

**FORLOVELSES-
RINGE**

Portofritt over hele landet.
Send mål el. forlang prislister.
THV. MARTHINSEN,
Guldsmed · Storgt. 2, Oslo.

På 21 års-dagen min i 1932 var jeg på "Røde Mølle" og danset. Det var byens flotteste sted. Der var det "speilkroner" i taket som skinte når de gikk rundt. Vi var to par. Kvelden var helt fantastisk. Jeg hadde blå kjole med snirkler på brystet og under-skjørt som gikk nedenfor skjortekanten. Vi spiste, og danset zess til tonene fra et flott orkester. Melodien *Ramona* husker jeg spesielt godt.

Min første forelskelse var jeg nødt til å "kutte ut". Han ble ikke godtatt av familien.

Jeg ble kjent med min kone gjennom idretten. Vi gikk mye i teater og revyer. Med engang vi kom hjem satte vi oss ned ved pianoet for å klimpre på melodiene vi hadde hørt.

Jeg var "bakfish" i 30-åra, og vi hadde mye moro. Vi gikk på ski i måneskinn. I påsken møttes vi på Flauåsen og lå der hele påsken. Vi gikk opp ved Grønolia ved Branntårnet.

Vi gikk turer til "Røverkollen". I påsken og pinsen var vi der fra ni om morgenen til langt på ettermiddagen. Vi fant oss en egnet plass som vi la granbar på og håpet å få den igjen neste dag. Vi koste oss med mat og kaffe. "Fattiges pinse" kalte vi det.

Omkring mars måned, da solen begynte å få styrke igjen, samlet ungdommen seg gjerne på Flauåsen rundt bålet hvor man kokte sin kaffe og spiste medbrakt niste fra ryggsekken. Mange tilbrakte også påsken her.

Onsdag, lørdag og søndag var treffdager.

Jeg traff min mann på Alunvang kafé. Han leide en hytte ved Alunsjøen og var der sammen med en kamerat og spilte cyrong.

Jeg måtte være hjemme kl. 22.00 selv etter at jeg fikk fast følge. Det måtte spesiell tillatelse til for å være lenger ute.

Det var ikke så viktig for meg å bli gift, jeg hadde nok med å holde gutta unna. Da jeg var 20 år gikk jeg på Gullstad husmorskole på Nesodden.

Jeg lå på loftet og leste "Irene" - en roman som gikk i Allers.

H. M. V. reisegrammobbon koster kr. 150,-. På avbetaling kr. 165,- med 25 % utbetaling

Alle utflukter — alle danseaftener

blir vellykket med en H. M. V. reisegrammobbon

Det var aldri snakk om "å passe seg", men vi ble passet på. Jeg ble kjent med mannen min på Grorud, i 1923 - 15 år gammel. Vi bodde i byen begge to på den tiden, men leide hytter på Apal-løkka. Han hadde båt på Alunsjøen. Første gang jeg skulle være med på båttur spurte han min far om jeg fikk lov. Far svarte ja.

Men så skulle jeg være med på hytta hans en dag. Mor fortalte etterpå at hun hadde gått og plukka blåbær rundt hytta den dagen. Etter at vi ble forlovet syklet vi opp på hytta etter arbeidstid, men jeg fikk ikke lov til å ligge der. En kveld regnet det som himmelen var åpen, men vi var nødt for å reise hjem hvert til vårt. Jeg tror ikke guttene ble "passet på" på samme måten. Vi giftet oss 1932.

Vi hadde et enkelt selskap, bare de aller nærmeste.

Vi dro på bryllupsreise med motorsykkel og telt. Svigermor og svigerfar var med.

Dagens Film

Boulevard Kl. 17 - 19 - 21

Tarzans siste bedrifter.
Hovedr.: Buster Crabbe.
Barn adgang.

Casino Kl. 19 - 21

Amor i knipe.
Hovedr.: Mary Astor, Adolphe Menjou. Voksne.
Bill. fra 10-15 i Victoria Teater.
telf. 13208 og 24110. Fra kl. 16.30
i Casino, telf. 16708 og 16553.

Cirkus Kl. 17 - 19 - 21.

Den gule danserinne.
Hovedr.: Anna May Wong,
George Raft. Voksne.
Losje- og parkettbillettene gjel-
der også til Røde Mølle fore-
stillingsdagen mot en garde-
robeavgift av kr. 1.—.
Bill. fra 10-15 i Victoria Teater.
telf. 13208 og 24110. Fra kl. 16.30
i Cirkus, telf. 11401 og 20776.

Colosseum Kl. 17 - 19 - 21

Kjøp et kyss.
Hovedr.: Constance Bennett.
Voksne.
Bill. fra 10-15 i Victoria Teater.
telf. 13208 og 24110. Fra kl. 16.30
i Colosseum, telf. 63960.

Eldorado Kl. 19 - 21.

Fremtiden bringer lykke.
Hovedr. Josephine Hutchinson,
Dick Powell. Barn adgang.
Bill. fra 10-15 i Victoria Teater.
telf. 13208 og 24110. Fra kl. 16.30
i Eldorado, telf. parkett 12460,
losjer og amfi 14670.

Frogner Kl. 17 - 19 - 21.

Verden i brand.
En kavalkade av de siste 30 års
verdensbegivenheter.
Barn adgang

Kino-Palæet Kl. 19 - 21.

Det klinger en melodi.
Hovedr.: W. Liebeneiner, Si-
bylle Schmits. Barn adgang.

Det startet med uthus (skur) så ble det hytte, og til slutt villa. De fleste startet med å leie, etterhvert fikk de kjøpe hyttene. Mange fra Oslo hadde hytter her oppe, hvor de senere bosatte seg.

Vi fikk kjøpt en liten hytte og jeg husker hvordan vi strevet for å få lånt 100 kroner som var første avdrag.

Vi hadde margarinkasser som vi laget kjøkkenbenk av. Vi stablet kassene oppå hverandre og la en plate på. Det fungerte bra den første tiden til vi fikk råd til å kjøpe en skikkelig benk.

“Elias Kremmer” kjøpte opp tomter og utparselerte disse videre. I 1922 kjøpte mor og far en tomt på 2 mål og bygget hus. Det kostet 36 000, mens det i 1939 ville ha kostet 25 000. Far arbeidet på jernbanen, og hadde en liten, men sikker inntekt.

Det kostet ca. 200 kroner målet for tomt her oppe i 30 årene. Vi bygget ei lita hytte på 30 kvadratmeter.

Vi betalte 500 kroner for en tomt, og da ble avdragene 10 kroner pr. måned.

Vi bygget i 1936 så vi bygget “fem på tolv”, for like etter kom krigen.

Det var ikke lett å få lån. Du fikk lån i Hypotekbanken mot kausjonister, og var du heldig, fikk du låne av familien hvis de hadde noen penger.

Ingen hadde innlagt vann på Grorud. Vi hentet vann til matlagning og skylling fra en vanntro utenfor Kjosgårdene. Tøyet vasket vi i elva.

Kaffekjelen putra på ovnen tidlig om morgenen og varmet opp huset.

Kjøkkenet var oppholdsrommet om vinteren. Det var det eneste stedet det var varmt.

Vi hadde ku, griser og sauer. Ca. 3 mål tomt, og en “villa” på Apalløkka.

Ø. Aker.

Eiendom paa ca. 140 maal lett brukt innmark, ca. 100 maal god skog, noe huggbart — bra hus — ca. 1 mil fra Oslo — tilsalgs.

A. Kirkhorn & Co. A/S, Horngaarden.

Hus og hjem

Vi startet juleforberedelsene allerede i begynnelsen av desember. Hele huset skulle vaskes og slakting av gris og selvfølgelig baking.

Hvis du skyldte penger på skatten eller ikke klarte avdragene på møbler eller annen gjeld kom pantemannen. "Mamma, nå kommer den derre pantemannen igjen", husker jeg at jeg sa. Jeg var så redd han skulle ta noe hjemme, men det var vel så fattigslig at han gikk igjen uten å ta noe med seg.

Vi leverte melken direkte på døren. I 1938 ble det slutt på å levere melk på spann, ved lov.

Noen steder i bygden var det i begynnelsen av 20-årene vokst opp en villabebyggelse. Her flyttet arbeidere og funksjonærer, både fra Furuset-området og fra andre steder etterhvert inn. Den største villabebyggelsen kom på Nedre Furuset og hadde en naturlig kommunikasjonsmessig tilknytning til Grorud jernbanestasjon. Det ble også bygget grupper av villaer andre steder i bygden, som på Alnabru, Hagapynten, Furuset Stadion og ved Gamle Strømsveien. Ellers var det en del spredt bebyggelse rundt omkring. Det var selveierhus med ca. 3 mål tomt. Man dyrket poteter, grønnsaker, bær og frukt til eget bruk. Noen hadde høner, noen også gris. Mange leiet nok bort en hybel eller et værelse og kjøkken i annen etasje den første tiden for å klare seg økonomisk. De aller fleste hadde utedo. Nesten ingen hadde bad. På Grorud var det et offentlig bad som Furuset-folk kunne bruke.

Alle kjente alle, vi gikk til hverandre til kaffe og en prat, hjalp hverandre så godt vi kunne, vi savner det i dag.

Vi hadde storrengjøring på våren og til jul. Da skulle alt vaskes og skures fra topp til tå. Det luktet rent i huset.

Mannfolk gjorde ikke "kvinnfolkarbeide". De gjorde ingenting i huset, hang ikke opp sitt eget tøy engang.

Dem som hadde en minste sjans skaffet seg gris.

Jeg var med i kvinnelaget, og vi hadde som mål å skaffe lys i veien og sommervann, vann langs veien i slange - og så en post. Vi laget et utebryggerhus hvor vi klokken seks om morgenen fyrte opp under bryggepanna. Vi hadde en medlemskontingent, siden tok Ammerudskogens vel formalitetene.

Vi hadde ikke vann, vi bar drikkevann og skyllevann fra en ile borte ved Bergensveien. De som hadde råd, måtte betale noen øre for hver bøtte vann. De som ikke hadde noe slapp det. Vaskevann ble hentet i en brønn oppe ved nordre Grorud. Jeg husker det var riktig kaldt, 20 kuldegrader og titta ned i elva, og der røyk det. Da var kjerringene fra Grorud der og skulle vaske klær. Tenk å bære klesvasken våt hjem igjen, uten vei, bare djupsnøen!

Jeg vil aldri ønske meg tilbake til den tiden, det var altfor mye slit.

Veldig ofte forbrukt mannen mer penger enn han skaffet. Da levde han på kona.

Vi kjøpte på avbetaling av en "agent" som kom en gang i uka og hentet avdrag. Petrine Nilsen og Gunerius hadde agenter.

Noen levde bare av det som vokste på bakken. De kokte suppe på karvekål, brennesle og løvetann.

Mange sto på Grorud torv til langt på natt, spytta, drakk og røyka - og spilte kort.

Pils, bayer og bokkøl. Ølet var sterkere - og på større flasker.

Folk skyldte på dyra hvis de skulle ha brennevin. Var kua sjuk fikk du gjerne en flaske 96%.

Jeg kan huske at noen banket på hjemme og spurte om å få en matpakke og noen ører til kaffe.

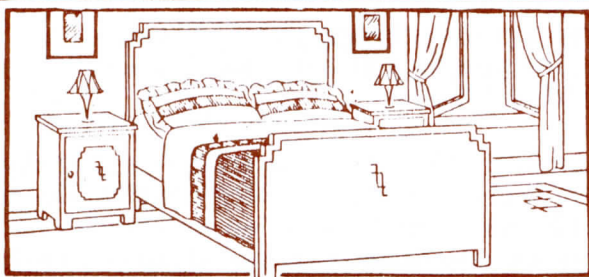
Det var nok mange som måtte ty til fattigkassa, "Elias", den gangen. Der fikk du matlapper, ikke penger, og mange snek seg avgårde etter mørkets frambrudd, for ikke å bli sett. Det var stor arbeidsledighet, og lite penger blant folk.

Det var vanlig å handle på krita. Vi kjøpte på forskudd.

På fredagene stod det kø helt ut i gangen hos fattigforstanderen av folk som skulle inn på kontoret for å få lapper å handle mat på.

Jeg var "Elias" like før krigen. "I dag er det deg, i morgen kan det bli meg", var mine tanker.

Da jeg var 13 år var jeg på et politisk møte på Heimdal. Han som holdt foredraget sa: "Når det er noen som er så uheldige her i livet at de ikke kan ha arbeide, og da må få på forsorgen, så skal det stå i manntallet "understøttet". Det skal averteres". Jeg glemmer aldri det.

God søvn gir god helse.

KJØP DIREKTE FRA VORT LAGER.

Se vort utvalg i godt og billig sengeutstyr.

Dun posetepper 130x190 cm. kr. 21.45	Dun posetepper trukket med
Dun hodepute 40x50 cm. 3.85	prima dunshirting og fylt
Færdigsydd satindynetrek 10.85	med dun 120x200 cm. kr. 25.75
	140x200 cm. 30.40

Al dun garanteres renset og vasket.

I vor store Høst- og Vinterkatalog som tilsendes gratis og franko finder De alt i sengeutstyr, dun, fjær, lakener, putevar o. s. v.

Vi garanterer juld tilfredshet eller alle Deres penger tilbake.

Til Utstyrsmagasinet

POSTBOKS 418 · OSLO · RAADHUSGT. 24
Landets største forretning i sin branche

Send pr. etterkrav til

Navn .....

Adresse .....

Send mig gratis og franko Høst- og Vinterkatalogen 1930/31.

Fiskekjøreren var en viktig person. Han kom kjørende med fersk fisk én gang pr. uke etter en fast rute. Han stoppet på bestemte strategiske steder til omtrentlige tider. Han tutet da med bilhornet på en bestemt måte, og kunder som ønsket fisk den dagen måtte da innfinne seg. Det var også mulig å få bestilt et bestemt fiskeslag og kvantum til en bestemt tid, f.eks. en kasse sild i silde-sesongen, da sild var billig mat. I slike tilfeller ble kassen levert ved døren.

Vi leste Arbeiderbladet og Sverta (Morgenposten) hjemme hos oss. Jentene leste ukeblader som: Allers, Hjemmet, og Arbeidermagasinet. En tegneserie som het "Plassbakk-Kallen" husker jeg godt. Mor hadde ikke tid til å lese.

Arbeiderboliger var det mange av på Grorud; Bretvetdalen - Vernerboligen - Burulla - Kjosgårdene - Julia butikk - Hanseboligen - Jannegården - Jokkum - Hultegård - Vilested - Fjellhammergårdene - Sagstuboligene.

Jeg husker fattigdom, lopper, lus og kakkerlakker. Lite mat og snørrete unger.

De som arbeidet på fabrikken bodde i noen arbeiderboliger, billig og kaldt. De bar kvist fra "fabrikkskogen", som vi kalte det, på ryggen hjem.

Det blir
en egen

frisk duft i tøiet naar
De bruker Lille-
borg's rene, vege-
tabilske grønsæpe

Krystal

Lilleborg

Nummer én,
frisk og ren.

BARNDOM I MELLOMKRIGSÅRENE.

“Våknet tidlig i dag. Kvart på fem. Vekkerklokken til mamma durte i vei før hun fikk stoppet den helt. Hun har nok vondt i armen ennå. Det blir jo mye tung bæring. Vannbøtter inn og sølebøtter ut. Jeg synes sølebøtter er ekle. Er så redd det skal skvulpe over for meg. Tenk på den ekle fettranden på toppen. Vi slår sølevannet i en dyp grop som pappa har gravd bak den gamle stallen til bestefar. Over gropa ligger det en lem. Rundt hullet vokser det kjempesvær brennesle. Etter en tid graver pappa et nytt hull. Der hvor det gamle hullet har vært, sår mamma gresskar. Det er så feit og fin jord der, sier hun. Det ser iallfall ut til at gresskarene får nok mat, for de blir digre. Mamma sylter dem. Noen blander hun med tyttebær. Tvers over veien vokser det karvekål. Den plukker hun om våren og bruker i supper. Mamma syr jo og strikker også til oss alle sammen. Lang vei til butikken på Kirkeby og Kalbakken har hun og. Det går ingen vei over Rødtvetjordene. Hun må gå ned Rødtvetalleen til Trondhjemsveien og så oppover den til Kalbakken. Av og til får jeg med meg butikklapp og penger.

Om vinteren koker mamma klær på komfyren i en stor sinkdunk, men nå om sommeren bruker hun bryggepanna ute. Det må ikke stå vann i bryggepanna når den ikke er i bruk, for firfislene, som det er mange av her, kryper oppi og drukner. Mamma må tømme den svære bryggepanna og legge et trelokk over så fort som mulig. Firfislene er nyttige skapninger. Mister de halen, så gror den ut igjen. Det går med mye vann. Mamma og pappa bruker åk når de henter vann, men det greier ikke jeg ennå, enda så sterk jeg er. Jeg får lov å bruke vaskebrettet på noen av klærne. Særlig arbeidstøyet til pappa. Arbeidstøyet må lappes og repareres ofte. Pappa arbeider for Aker Kommune. Legger vannledninger. Nå er det Nøklevann i Østmarka som blir drikkevann. Det er derfor mamma og pappa må opp før fem, for pappa skal jo gå tvers over dalen. Han må starte tidlig, for han skal begynne syv. Han drømmer nok om en sykkel, tenker jeg.

Jeg er speider. Fikk nye strømper til speiderdrakten til bursdagen min. Brune. Vi kan ha sorte også, men det liker ikke mamma. Jeg tror det er fordi det minner henne om begravelse, jeg. Jeg skal få være med på speiderleir i år. I Son. Gleder meg. Bestefaren til Reidun skal kjøre oss med hesten til Grorud stasjon. Han har hest for han henter skyller til grisene sine i byen. Han har noen kuer også. En del av husene i Sandås og Apalløkka har kuer. Og noen har høner. Bestemor hadde også ku og noen høns inntil for noen år siden. Ja, også Enger på Rødtvet og Andersen på Lund har kuer naturligvis. Men de har mange, for det er jo ordentlige bondegårder...

Da vi bodde i Apalløkka, kjøpte vi melk hos Åmodt. De hadde ingen barn, så hver lørdag ba de meg komme bort for å høre barnetimen. De har to sett

høretelefoner til krystallapparatet sitt. Jeg synes det er moro å høre på onkel Einar og Truls og Oskar i barnetimen. Vi har ikke radio, men vi har mye moro likevel. Her i Sandås er det gøy om kvelden når alle ungdommene sparker fotball i sandtaket midt i grenda. Det er fine vanndammer der også. Vi vasser og bygger i sanden, nipper pinne og slår ball. Guttene kapper land. Sandåsbekken er også spennende. Klar, fin bunn. Noen av guttene har fanget ørret der. Oppe i fjellskrentene har jeg fine dukkestuer med bord og stoler av flate steiner. Jeg koker rabarbrasuppe i en gammel kjele.

Nesten hver lørdag om sommeren er det fest på Greiplassen, og da samler alle seg der. Gamle og unge og vi barna. Av og til er det teaterforestillinger på dansegulvet. Alle i Sandås og i Apalløkka og i Ammerudskogen er der da. Etterpå spiller noen til dans. Det koster ti øre å danse. Det er Grei som ordner med alt på plassen. Den foreningen ble stiftet to år før jeg ble født, og pappa sier den har sveiset folk sammen om noe sunt og bra. Derfor hjelper alle til. De unge som er arbeidsløse, har fått noe å bruke kreftene på, sier han. De bygger jo plassen selv.

Det kjører en brødkjører i Apalløkka og Sandås. Med hest naturligvis. Det er bare i Winger-fjellet, hos onkelen til pappa, de har fått bil. Lastebil. En Mac. Både Einar brødkjører og Bråthen som kjører varer for Kirkeby, bruker hest. Kirkeby har en fjording. Det er så fint om vinteren når de har slede og bjeller. Veien brøyter Enger på Rødtvet. Med to hester. Beite. Det er flott å se på, men det gjelder å komme seg langt opp på brøytekanten når plogen kommer med de to prustende hestene foran. Når plogen ikke er i bruk, står den nede på tajet. Det er der hvor veien over Ottosletta til Apalløkka begynner. På toppen ovenfor Rødtvet gård. Ottosletta har navn etter broren til bestemor - Otto Arnesen. Han har huset sitt ved enden av sletta.

Om vinteren bruker jeg ofte ski til skolen, for da kan jeg gå over Rødtvetjordene. Jeg skal jo opp til

Grorud skole, som ligger like ved kirken. I Apal-løkka kan en ake helt ovenfra Sandtoppen av og til. Da går det så det suser med fiskerkjelke og styrstang. Mange på en kjelke. Mamma har fått en Arvika-spark som hun bruker til butikken. Men det gjelder å styre unna alle hestepærene, ellers får en bråstopp og hestemøkk oppetter strømpene.

I går var Pettersen her. Fillekremmeren. Han har gul og svart lastebil og kommer en gang hver sommer og kjøper jernskrap, flasker, filler og bein. Han har vekt med små og store lodd og veier opp og betaler til dem som har noe å selge.

I morgen er det lørdag. Da kommer Lørdags-kremmer'n. Han er tynn og ganske lang og små-løper mellom husene. Kommer hver lørdag. Av og til kjøper mamma strikk eller trådsnetter. Men en-ten hun kjøper noe eller ei, så sier han når han går: "Hjertelig tusen takk, frue". Dette sier han mange ganger mens han rygger ut av døren.

Mamma og pappa liker bedre Andreas. Han kommer bare av og til. Liten og tynn. Men han er så koselig, Andreas Berget. Han er også kramkar, men tar bilder av folk også. Det er kjekt, for ellers må vi reise helt til byen for å fotografere oss. Han spiller fele også. Han kommer helt oppe fra Stovnerkanten.

"Snufsen" går også rundt i husene her. Han er også kremmer. Det er jo stygt å kalle folk, og det er de voksne som gjør det. Det er fordi han snufser så fælt. Han ser litt lur ut, synes jeg. Bruker stakk. Ikke før har han åpnet kofferten sin, så begynner han å snufse. Stakkar'n har nok ikke råd til å ta i bruk et lommeetørkle enda han selger slikt til andre, og han er jo forkjølet støtt."

Inger M. Blomseth

ØSTRE AKER FJØSKONTROLLAG

Barn og voksne
drikk

Melk
for helsen skyld

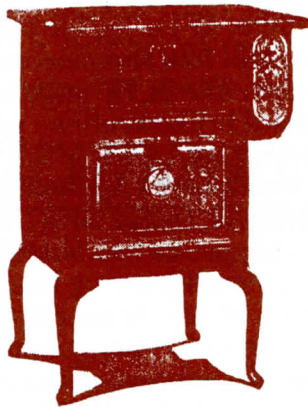
Varm, nysilt melk leveres i små-spinn direkte fra våre fjøs til hus-kunder, morgen og aften, også søn og helligdager.

For å tilfredsstille våre kunder med 1ste klasses nysilt melk er produksjonen underlagt strengeste kontroll, og laget samarbeider med helserådene i Oslo og Aker.

Besetningene er kastesmitte- og tuberkulinundersøkt, likesom våre fjøs og vårt melkestall står under fast dyrlægek kontroll.

Arvoll gård, Gårdbr. R. Slaatten.	Tlf. 74023.	Hellerud gård, Gårdbr. E. Grorud.	Tlf. 81715.
Ammorud gård, Gårdbr. Oscar Sæby.	Tlf. 79828.	Kolbakken gård, Gårdbr. M. Skatvedt.	Tlf. 79905.
Bakaas gård, Gårdbr. M. Skaaraas.	Tlf. 79870.	Kjelsrud gård, Gårdbr. A. Sundbye.	Tlf. 79872.
Bredtveit gård, Gårdbr. Olav Kjøp.	Tlf. 79890.	Linderud gård, Statsr. Chr. P. Mathiesen.	Tlf. 73138.
Ellingrud gård, Gårdbr. Georg Fossum.	Tlf. 79864.	Nortvedt gård, Gårdbr. Lars Bolstad.	Tlf. 79812.
Nedre Fossum gård, Gårdbr. Karl I. Fossum.	Tlf. 70324.	Romsås gård, Gårdbr. P. H. Snelling.	Tlf. 79874.
Øvre Fossum gård, Gårdbr. E. Christensen.	Tlf. 79901.	Rødvedt gård, Gårdbr. R. Enger.	Tlf. 79817.
Grorud gård, Gårdbr. Helge Dottetorp.	Tlf. 79810.	Stubberud gård, Gårdbr. Kjeld Reistad.	Tlf. 83145.
Haugrud gård, Gårdbr. M. Andresen.	Tlf. 81723.	Trosterud gård, Dr. Dedichen.	Tlf. 82625.
		Tveten gård, Brukseier E. Stenersen.	Tlf. 81097.

Bruk melk til alle måltider.
Melk fullstendiggjør et hvilket som helst kosthold.

Kun kr. 148.00

er prisen for denne Gullkrone komfyr
Stekeovnen 700 watt med termometer og ventil i
døren. Tallerkenvarmer. Kokeplater 700 + 1000 watt.
Passende for inntil 7 personer.

Grepa komfyr type 6 med stekeovn 1000 watt og 2 kokeplater	kr. 198.00
Stekeovner leveres fra	» 65.00
Enkle bordkomfyrer	» 32.00
Dobbelte bordkomfyrer	» 55.00
Dobbelte bordkomfyrer med tallerkenvarmer	» 68.00

Apparatene er aprobert. Opgi spenning ved bestilling.
Alle Grepa-apparater garanteres 1 år.

KLØFTEN LANDHANDLERI

Velassortert kolonial.
Kull, Koks og Ved

Telefon 79881

Helse og medisin

Fast lege ble budsendt ved sykdom, og "synsk" mann ved langvarige plager. Terpentinklut av ull på brystet ved langvarig hoste.

Dr. Klaumann var en snill lege og gikk mange mil når noen var syke. Men var du forkjølet fikk du ikke lov å hoste, det likte han ikke.

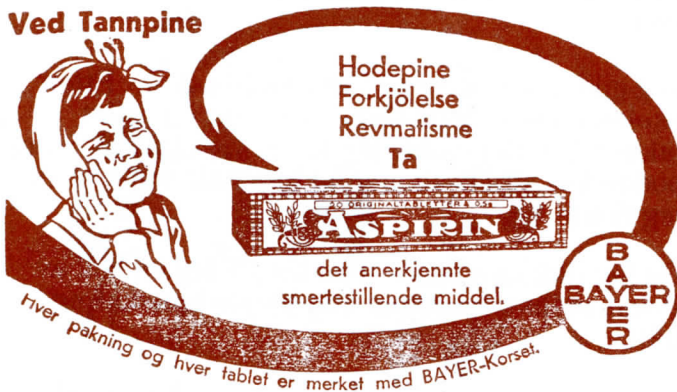
Tæring og difteri var utbredte sykdommer, og mange døde.

Jeg husker at jeg fikk en uthulet gulrot med candisukker i, og en brukt sokk rundt halsen ved forkjølelse.

Vi satt rundt ovnen og ble smurt med kamferolje på brystet og under bena.

Mor gikk til "klok kone" når legen hadde gitt opp. Hun tok med min bror, som var syk, og jeg husker "hun" spurte om mor hadde vært i nærheten av et lik. Det hadde mor, for hun hadde tatt imot et dødfødt barn. Hun så det i kaffegruten. Min bror klarte seg. Han skulle bades i briskelåg hver fredag. Jeg husker "kona" het Hilda og bodde i Gamlebyen.

Ved Tannpine

Hodepine
Forkjølelse
Revmatisme
Ta

ASPIRIN

det anerkjente
smertestillende middel.

BAYER

Hver pakning og hver tablett er merket med BAYER-Korslet.

Min bror hadde Engelsk syke og våknet om natta med store smerter. Mor var hos en synsk dame, og fikk noe hun skulle smøre på gutten. Da det var gjort måtte ingen fremmede komme inn i huset. Hvis noen skulle prate med mor eller far, måtte de prate igjennom vinduet. Hun hadde "støpt" over ham med en kule, og i den kula lå det en form av en fisk. "Du har sikkert hatt en fiskepakke liggende over beina på guttungen da han var mindre", sa hun. "Fiskesvekk" kalte hun det.

Husmors helbred

er en av grunnpillene for hjemmets lykke. Skal helbred og humør bevares gjennom dagens slit og sørgelser, så husk:

OVOMALTINE

Dr. A. Wander A-G., Bern.

En skjefull hver morgen gjør underverker.

OVOMALTINE

Fåes på alle apotek og i alle velassorterte kolonialforretninger, eller mot postordre.

Hoveddepot

CLAUSSEN & SCHEEL A/S

Nedre Slotsgt. 2 · Telefon 1044 (A.K. 7)

Pris:
500 gr. boks kr. 5.50,
250 gr. boks kr. 3.00.

Hvis vi hadde fått verk i et sår, bandt vi på et "kjempeblad" eller brennesle, det trakk ut verken.

Tannhelsen var ikke så bra, mange fikk gebiss i 20-års alderen.

Ved tannpine ble det brukt "varme omslag". Det var kokt grøt som var pakket inn i et klede.

Nyhet!

Moderne BRILLER

på rimelige
betalingsterminer

De kan hos oss kjøpe alle sorter moderne briller pr. postbestilling og vi garanterer Dem full tilfredshet eller pengene igjen.

fra **1.-** pr. uke

Vi eksped. briller over hele landet.

Skriv idag til postboks 3020 Oslo avd. optik efter gratis katalog og hjemmeprøveskjema, undersøk vårt nye system

Den Norske Ur-Import

OSLO: Akersgaten 39 - Grensen 10
Dronning.gt. 32 - Brogt. 3 B.

BERGEN - STAVANGER - KR.SAND

Arbeidsliv

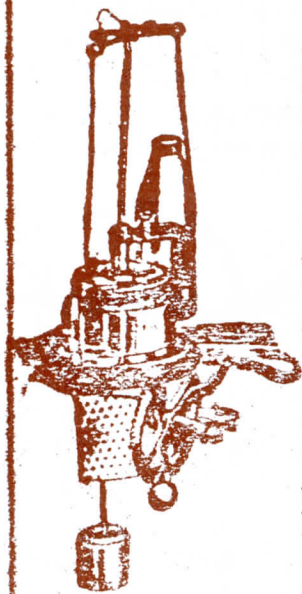
Etter folkeskolen var det ut i arbeidslivet. Mor og far hadde ikke råd til å la meg fortsette på skolen, fordi de trengte de inntektene. Jeg skulle betale hjemme. Mange "gløgge" hjerner ble ikke brukt.

Jeg fikk jobb som hjelpemann på bil i min onkels bedrift i Oslo, 14 år gammel, to dager etter konfirmasjonen. Jeg var heldig. Lønna mi var 15 kroner uka, og av det gikk det 4 kroner til reise med jernbanen. 5 kroner måtte jeg betale hjemme.

Da jeg skulle skaffe meg jobb, gikk vi fra forretning til forretning. Mor var med meg. "Hakke brukt for en ung pike, vel?" sa mor. Jeg fikk til slutt jobb i en skotøybutikk, 15 år gammel.

Jeg var løsarbeider 13 år gammel. Jobbet på gårdene rundt omkring der de trengte meg. Jeg lukte mange renner på Bredtvet og Nedre Kalbakken gård.

Arbeide for alle!

Vi skaffer Dem varig og sikkert arbeide ved kjøp av en av vore solide, gode og billige rund- eller langstrikke-maskiner «Bibi» (kont. eller avbetaling). «Bibi» strikker alslags garn og tricotage. «Bibi» arbeider lydløst, automatisk, let og sikkert. Arbeidet kjøpes av os. Billig garn skaffes. - Undervisning gratis. Katalog tilsendes. Eneste forhandler av maskiner der automatisk fælder og dobler hæl og taa.

tealarbeidere antas hvor ikke represent.

Hovedkontor:

HJEMMEINDUSTRI A/S,

Jernbanetorvet 11 — 2. etage — Oslo

Avdelingskontorer:

HJEMMEINDUSTRI A/S

Avd.k.: Dronningensgt. 18³, Trondhjem

HJEMMEINDUSTRI A/S

Avd.k.: Torvet 13³, Bergen

HJEMMEINDUSTRI A/S

Avd.k.: Øvre Holmegaten 9², Stavanger

Vaskestampen var full av klær hver uke, og da var det bare å ta fram vaskebrettet og grønnsåpa.

Gaardmanns-datter

ca. 20 aar, faar lett huspost hos liten familie, 1 barn, maa være ordensvant og litt selvstendig. Lønn ca. 20 kr. Bill. mrk.: «Hygge og nytte — 3648».

Jeg hadde huspost hos et eldre ektepar, og den eneste fritiden jeg hadde var fra søndag formiddag til kl. 19.00 om kvelden. Jeg fikk 15 kroaer måneden. De ville jeg skulle legge meg sammen med dem klokka sju om kvelden. Jeg prøvde å lese en avis etter at de hadde lagt seg en gang, men da ropte frua; "Legg vekk den avisen, den tåser så fælt så vi får ikke sove". Det var en grusom tid.

Jeg jobbet på Bergene og tjente 30 kroner i uka. 15 kroner betalte jeg hjemme - og ukekort på bussen kostet 5 kroner. Det ble 10 kroner igjen til lomme-penger.

Den vanskeligste tiden var vel når vi kom så langt at vi skulle skaffe oss arbeid. På Grorud var det ikke så mye å velge i. Grorud Jernvare, Ullvare-fabrikken med Sjøddien. Så var det fjellet som vel var det mest kjente. Dette arbeidet var sesongbetont. Det var mye nødsarbeide på denne tiden. Hogging av knott. Jeg kan huske de hadde 1 øre stykke.

Jeg gikk noen uker på fortsettelsesskole. Etter skolen jobbet jeg på Oslo vaskerier og rullet lakner. For det hadde jeg 15 kroner uka i 1935. Jeg bodde hos min bestemor og hun fikk omtrent alt jeg tjente.

Da jeg fikk min første lønn kjøpte jeg en bok av Ibsen, mens venninnen min kjøpte hansker og hatt.

Min yngste bror tok artium i 1929 og hadde ikke fast jobb før i 1937. Han tok løsjobber.

Jeg hadde ingen fast jobb i 1932. Jeg var mye sammen med foreldre og familie på tur i voksen alder.

Huspost

ledig i febr. hos enslig dame paa landet. Bill. med opplysn. i eksp. mrk.: «Snild og frisk — 3663».

De som jobbet på Sjoddien (Ullvarefabrikken), var der som regel hele sitt liv. Jeg husker da det skulle bli 8 timers dag istedenfor 12. Da ble det spetakkel. De fikk inn gamle klær, og maskinen reiv tøyet opp slik at det ble akkurat som ull. Tenk deg å jobbe i alt det støvet. Ulla ble bl.a. brukt til madrasser.

Ved Sjoddien lå en butikk, der var det alltid lang kø når fabrikken blåste ut til lunsj.

Utnyttelsen av arbeidsfolk forekom stadig. Jeg jobbet på et større bakeri i Oslo og kan huske at vi ble bedt om å smøre mat til 17. mai, uten lønn. Jeg husker julen ringte inn. Det var masse julekaker igjen, men isteden for å gi det til oss ansatte, ble det levert som skyller til en bondegård tredje juledag.

De som var ovenpå tålte ikke arbeidsfolk. Helst skulle vi jobbe gratis.

Jeg jobbet som bygnings snekker og husker ikke "gode tider". Det var mange ganger beløpet inne i lønningsposen ikke stemte med det som stod utenpå. Timelønna var 1 krone.

En stortingsstenograf tjente 10 000 i året. Han hadde god råd.

Jeg søkte lærerskolen men hadde ingen bekjenskaper som kunne legge søknaden min i de rette hender.

Hvad skal vi betale skatt av?

Under funderingene over selvangivelsen reiser en av byens arbeidere som bor utenfor bygrensen det spørsmål: Hvad skal vi betale skatt av? Han skriver følgende om sine inntekter og leveomkostninger?

Jeg er rørlegger, har kone og 2 barn. I året 1934 har min gjennomsnittlige ukefortjeneste vært kr. 49.53. Nedenfor finnes en nøiaktig opgave over en ukes husholdning

Sykekasse og fagforening	kr. 25.00
Reise (jernbane — trikk)	3.00
Husleie	6.50
«Arbeiderbladet»	11.25
Skatt	0.50
Lys	1.46
Brensel	1.70
	3.00

Tilsammen kr. 52.41

Som man ser av dette har jeg nu et underskudd på kr. 2.88 pr. uke. Av dette skal jeg klæ 2 voksne og 2 barn. Eventuell sykdomstilfelle skal møtes. Man skal reise til Grukkedal og besøke sin gamle bestemor etc. Jaggu sa jeg smør!

Etter at Grorud gård ble kommunal, og far ikke hadde noen jobb der, skaffet han seg hest samtidig som han begynte med salg av kull, koks og ved. Siden ble det filler og flasker og juletrær.

Bestefar var over 80 år da han satt i fjellet og hogg brostein.

En jeg kjente startet en liten pukksteinsbedrift for å livnære seg. Han hadde en steintomt som han sprengte ut, og satt og banka pukkstein for hånd som han prøvde å selge. Han var 60 år.

Jeg var brodøse hos Møller i Rosenkrantsgaten. Broderte pynt til kjoler, pene perlebroderier.

Jeg husker en som solgte fugler som han fanget i skogen. Dompapper og sisikker. Han satte limpinner i trærne slik at fuglene satte seg fast, så plukket han dem etterpå. Det var dyreplageri. Han satte lokkefugler i trærne.

**Velsmak —
det vitale ved
mållidet**

Det gjelder like meget om Deres livreit er kjøtt, fisk eller ost — en tanke Colman's sennep får frem all velsmaken i maten og gjør mållidet til en ny nydelse.

Rør den frisk hver dag.

Jeg søker post.

Jeg byen gjennomtråler
og søker etter post.
Jeg sliter mine såler
i regn og sludd og frost.

Jeg søker å få vaske
og bruke klut og kost,
og bak en disk få traske
og veie smør og ost.

Jeg legger inn billetter
på poster hist og her.
Jeg hører når de detter
og siden intet mer.

Skjønt sort på hvitt står skrevet
at jeg er tro og snild,
for hver en post jeg strevet,
der strevet hundre til.

Min portokonto svulmer.
Min såle tynnlitt blir.
Og i mitt hjerte ulmer
et hat som bittert svir.

TOS.

Jeg hadde huspost i Oslo i tre måneder hos et ufy-selig vertskap på beste vestkant. Jeg hadde 50 kroner måneden, og kost og losji. Jeg husker jule-aften. Jeg skulle lage middag og servere den, og da klokken var åtte sa de at jeg kunne få fri. De ville tydeligvis bli kvitt meg. Men hvor skulle jeg gå juleaften klokken åtte om kvelden?

Kona sto med den eldste på armen og så etter meg i vinduet. Jeg var på vei til Oslo for å skaffe meg jobb. Jeg gikk mange ganger til byen fra Grorud til Frogner og Majorstua, men kom hjem igjen uten jobb. Hele dagen gikk med til en slik tur.

Det var vanskelig å bli fast ansatt i kommunen. Du ble oppsagt før jul og ansatt på nyåret. Årsaken var nok at det var vanskeligere å bli kvitt folk som var fast ansatt.

På bondegårdene var det ingen nød for noen. De som hadde fast arbeide på gårdene tror jeg hadde et godt forhold til bøndene. Når vi hadde hjelp, så slang vi med et kjøttstykke til ei suppegryte, uten-om betalingen.

Gift sveiser

Ønsker plass fra 14. februar eller 14. april 1935, kan ogsaa overta fjøs og holde hjelp selv, gode attester for større og mindre fjøs. Bill. mrk.: «Pliktopfyllende og tre medlemmer — 309» til «Nationen»s eksp. snarest.

Vaskedagen var kjelleren så full av damp at det var nesten umulig å se noen ting der nede. Hver fjortende dag eller sjeldnere, kom vaskekona på besøk til de litt større familiene. Hun kom tidlig om morgenen og etter en kaffekopp på kjøkkenet begynte en lang og hard jobb. Oppfyring med ved i bryggepannen i kjelleren var første punkt, for så å gå over alt tøy som var lagt i vann i vaskekummer dagen før. Spesielt stygge flekker måtte gnis mot et vaskebrett, kokes, sees over igjen, skylles og sendes gjennom en hånddreven vrimaskin. For denne jobben kunne hun inkassere 3 kroner.

Vi hadde 3 menn i kost og losji. En var sveiser, en hadde ansvaret for fóret og en kjørte ut melken til kundene. De begynte ved firetiden om morgenen for de skulle være ferdige til klokka sju. Det var håndmelking den gangen. Lønna var som regel kost og losji.

Tilreisende i Oslo

der vil innta sine måltider under enkle men hygienisk betryggende forhold —
der selter pris på solid, vel tillaget mat —
der ønsker rimelig pris med rikelig porsjonering

bør forsøke Damphjøkkenet.

SPISESALENE:

Standardmiddag kr. 0.60 og kr. 0.80.

LUNCHEN:

Middag etter valg kr. 0.90, kr. 1.10, kr. 1.25 i 2. etasje.
I 1. etasje à la carte. Smareiter fra 50 øre og suppe-reiter fra 30 øre.

KAFEEN:

Kaffe, melk, smørbrød til lave priser. Vatter, kaker, sprud etc. fra eget bakeri.

CHRISTIANIA
 damphjøkken

TORVGATEN 8 • CENTRALBORD 17005

Tyskere og italienere var på veveriet, de var eksperter i å veve. Svensker jobbet i fjellet og i steinbruddene. De bygget veier og bruer. Mange giftet seg her, og bygget hus.

På vestsiden av Strømsveien ved Åttekanten, lå det et lite hus. Det var et forholdsvis langt hus med en liten leilighet i hver ende. Det var også et lite ut-hus der med noen høner og en liten jordflekk. Der kan jeg huske de dyrket poteter. Foran huset sto en stor syrinbusk, og langs veggen vokste det noen gule liljer. Her bodde fru Hansen. Hun var kokke i strøket og hun ble tilkalt for å stå for matlagingen i hjemmene rundt omkring ved større anledninger, som konfirmasjon, bryllup, fester o.l. Hun måtte bestilles i god tid, da hun var meget populær.

Margarin ble solgt fra bil direkte til forbruker. To brødre, boende i området, hadde som yrke salg av margarin, til faste private kunder, levert ved døren.

Forsikringsagenter var ivrige i denne tiden. Slike var stadig på besøk og solgte forsikringer av forskjellige slag. Det var vel mest livsforsikringer det var tale om. En livsforsikring på kr. 5000,- var slett ikke noe lite beløp den gangen. Inkasso av premiene ble også ofte utført personlig av disse agentene.

HUSQVARNA SYMASKINER

Svensk stål • Svensk kvalitetsvare.

Nåler og reservedeler, alltid på lager.
Fortløp katalog. Sendes gratis og franko.

Husqvarna

Oslo: Kongensgt. 15, Merkurgrd.
Bergen: Stran lgt. 18.
Trondheim: Ths. Angellsøt. 5.

SYDAMEN

Sydamen var en viktig person og det var nok flere typer:

1. Hun som sydde selv så meget som mulig av familiemedlemmenes klær. I første rekke barnas klær, så sine egne og i noen tilfeller også litt av mannens klær. Det er umulig å ha oversikt over alle de husmødre som slet utover sene kvelder med å sy om og reparere familiens tøy. Natten til 17. mai var nok for mange en prøvelse.
2. Sydamen som kom og ble boende i hjemmet en tid og sydde nytt eller sydde om eller reparerte. Hun kunne bli boende noen dager eller noen uker - alt ettersom. Sydamen bodde i huset, som et familiemedlem, og dette var en hyggelig og fin tid for begge parter.
3. Sydamen som sydde nye og kanskje litt finere klær hjemme hos seg selv. Disse måtte oppsøkes. Man måtte diskutere stoff, mønster, fasong, priser, tider for prøving og leverings-tider og jeg vet ikke hva. Noen ganger over en kopp kaffe eller te. Det var nok bare noen få som brukte slike sydamer.
4. Sydamer som hadde spesialisert seg på hjemmesøm av spesielle plagg i forskjellige størrelser og kvaliteter fantes også. Ved Gamle Strømsvei bodde 3 søstre som sydde skjorter. De hadde fast leveranse til forretninger, men noen fikk også kjøpt direkte.

SKOMAKEREN

“Det var ikke alltid så lett å få endene til å møtes, særlig der det var mange barn og én lønn, og mange ganger hadde mannen ikke noe arbeide, da ble det ikke meget å greie seg med. Det var mange fedre som i den tiden måtte halvsåle og reparere alt skotøy til familien.

Men bestefar var skomaker og mange var hos ham for å lære. Han hadde også svenner.

De som reparerte støvler selv, plagget for det meste, det var nok de ferreste som sydde på sålene.

Når bestefar skulle halvsåle, satte han først støvlene i bløt, derpå satte han i en trelest. Så skar han av sålen, slik at han kom inn til bindsålen, plukket ut de gamle stingene, bløtet læret, og skar det til. Han hadde en stor rund sten, hvor han la sålen som ble grundig banket. Så ble sålen festet med et par plugges, deretter skar han inn en syrand i læret rundt hele sålen, og sydde med bekkatråd. Han finpusset sålen, vokset med sort eller brun voks. Til slutt brukte han en trinse som han varmet på et lite apparat, kjørte den rundt sålen, og da så støvlen nesten ut som den var kommet rett fra butikken.“

Ruth Marthinsen

Lokalmiljøet

Charlotte og Hanna gikk langs landeveien. De spådde. Når de traff på hverandre kappes de om hvem som var flinkest. Skjørt og jakke og tørkle var klesdrakten, og de så ut som trollkjerringer. Begge spådde i kort og overnattet på gårdene.

- Harru en høydott a?

- Røyker'u?

- Du fåkke ha med fyrstikker i huset, veit du!

De geipet til hverandre hvis de møttes.

Det var litt spennende, for du fikk jo høre litt slarv.

Det gjaldt å holde deg litt inne med dem, ellers gikk du på folkemunne.

Tatere var på hyppige besøk. Opprinnelig kom de kjørende med hest og vogn og en mengde barn. Gjerne flere familier i følge. De slo seg ned på en passende slette i nærheten av en bekk. De satte opp telt og rigget seg til og ble bare boende, kanskje i flere uker, uten å be noen om lov.

Taterne var vanligvis dyktige håndverkere i utformingen av blick og kobber til kjøkkenredskaper, og de dro rundt i husene og tilbød slike redskaper for salg eller for reparasjon.

Kvinner og barn gikk gjerne rundt og tagg eller tilbød seg å spå folk mot betaling.

Det fulgte gjerne en del bråk med disse folkene, og de var ikke velsette av den fastboende befolkning.

Mellom "villaen", en arbeiderbolig tilhørende Kjelsrud, lå det en liten rød stue, visstnok en gammel husmannsplass under Stubberud, nordre. Her bodde "Ballerudenka". Dette var en "dame" som nok hadde sett bedre dager, men som ingen visste hvor kom fra. Hun virket unormal, levde en lyssky tilværelse, hadde stadig diverse mannfolk på besøk kveld og natt, og det var nok en del bråk der.

Ved siden av denne stua lå de to små, gamle hus hvor "Kranselaura" bodde. Hun hadde også en voksen datter. Begge var meget folkesky, og virket noe forskrudde. Disse to levde tydeligvis av å lage kranser som de gikk til Oslo og solgte. Faste avtagere var visstnok blomsterselgere ved basarene ved Kirkeristen i Oslo. Dette var en avstand på ca. 8 km hver vei.

Ballerudenka var glad i det sterke og var ofte pussa. For å få kontakt med oss barna lokket hun med sukkerbiter. Skrek og bar seg.

Ballerudenka kjøpte rødsprit. "Det er så godt å ha på maten," sa hun. Hun betalte alltid for seg. Det var bokser med rødsprit som man brukte til primusen. Det var en blårød voksaktig masse som hun smurte på maten. Hun fikk rus av det. Det hendte hun stod ved en steintro, spruta vann og hylte mens hun så opp på månen.

Det var stort salg av rødsprit den tiden.

Ellingsrud gård.

Dette var et gamlehjem drevet av Frelsesarmeen, og ble etter noen år hjem for bare menn.

En to-tre stykker av dem som bodde her hadde som vane å gå frem og tilbake til Oslo på dagen. En av dem het Sundby. Han var en stor og sterk mann, pratsom og jovial. Han hadde en fikks idé at han ville bytte klokke med dem han møtte. Han var kanskje litt begeistret for jentene, for det hendte han sa til jentene han møtte: "Får jeg se på blondebuksa di, så skal du få 5 øre av meg".

Det hendte han tok toget hjem fra Oslo til Grorud stasjon om kvelden. Han var nok litt mørkredd og for å styrke seg gjennom skogen over åsen så sang han: "Vår Gud han er så fast en borg".

En annen pensjonær ble kalt "Obersten". Han gikk med brukte patent-flaskekorker i luen. En kvinnelig pensjonær kalt "Anna" gikk frem og tilbake til Oslo. Hun hadde alltid med seg håndkle og såpe - uvisst av hvilken grunn. Enda en pensjonær var fast hestepasser hos kjøpmann Ivar Bull. Han påsto han var dyrlege.

Skjærslipere virket også i bygden. Slike kom på besøk, særlig om sommeren. De kom på sykkel og hadde da gjerne utstyrt denne med diverse selvlagede oppfinnelser slik at de satte bakhjulet på et stativ så dette kom opp fra bakken. Bakhjulet fikk påmontert en rem som drag for en slipeskive. Mannen satte seg på setet og tro hjulet rundt og slipingene begynte.

Jeg husker en "kunstmaler" som malte landskapsbilder fra Groruddalen. Han og moren gikk i lange stakker og mørke klær og var hvite i ansiktet.

Kremmeren var et fast innslag i tilværelsen. Enkelte representerte spesielle firmaer og solgte dette firmaets varer på bestilling for senere levering. Andre drev for egen regning og hadde hele sin varebeholdning med seg i en koffert. Denne inneholdt da gjerne; knapper, sytråd, strikk, bånd, sikkerhetsnåler, knappenåler, synåler, stoppenåler, stoppegarn, pyntesaker, stoffer, skrivesaker, viskelær, blyanter etc.

Bestemor kjøpte regelmessig av "Elias kremmer". Han hadde fotsid frakk og mye rart i kofferten.

Andreas på Berget var kremmer. "Bindler, band og luktnesvann" - og alt som går på rim. Han kom alltid når vi skulle ha middag.

Lørdagskremmer'n kom hver lørdag. Han gikk i "Lokka" og solgte putetrekk og håndklær.

kremmer'n hadde lang frakk, var krokete, og hadde mye rart i kofferten sin. Knapper, knappenåler, bendelbånd, skrivepapir, sløyfer og mye mer.

Far til Doktor London var en av kremmerne. Han hadde stoffer også.

Vi hadde en lirekassemann på Grorud da jeg var barn. Det var en del som gikk rundt og sang i håp om å få noen tiører. Spesielt kan jeg huske sangen: "Mor, kjære mor kan du høre meg nå?"

Kranse Laura hadde snørestøvler, langt skjørt og sjal. Datteren gikk to skritt bak. De snakket ikke med folk. Hun beskyttet sin datter, men da Kranselaura døde, kom datteren på "hjem".

Kranse Lauras datter var inne hos meg en gang. "Kan jeg få litt vann til a mamma?" Mamma stod ved kanten og var tørst. Ellers tok de aldri imot noen ting.

Kranse Laura og dattera bodde ved Åttekanten. Hun spikret igjen døra og klatret gjennom vinduet. Skjørtet subba bakken, og jeg kan huske hun var brun i huden. En gang hadde folk på Furuset samlet inn penger som hun skulle få. Hun ble sint.

Veikrysset Strømsveien - Tvetenveien ble kalt Åttekanten. Bussholdeplassen samme sted, bar også dette navnet. Navnet Åttekanten skriver seg fra et åttekantet hus, som i sin tid sto der. Huset var en arbeidsbrakke for dem som, i sin tid, arbeidet med stikking av torv på Stubberudmyra like ved. Huset hadde 8 rom med en stor rund peis med 8 avdelte ildsteder i midten. Ett for hvert rom. Det åttende rommet tjente som inngang til en passasje som gikk rundt peisen, igjennom alle rommene.

Kallenavn var vanlig. De fleste på Grorud hadde det. Kom det noen og spurte etter folk med det riktige navnet visste vi jo ikke hvem det var. Noen av navnene var: Syllak - Haraldbamse - Tertitten - Konken - Spurven - Sprett i vassfat - Svepa - Dama - Dagmar Klakk - Papirhanan og mange fler.

Jeg ble kalt "Servelaten" fordi jeg jobba i kjøtt-disken.

En gang jeg var på dans og hadde engasjert en dame, spurte hun meg: "Ekke du sønn til Suppe Olsen?" "Jo", svarte jeg, "og du er dattera til Kort i beina?" Ja, slik var det.

Veibelysingen på Furuset var sparsom i 1920. Det var to lamper, en nede ved Grorudveien (ved brua), og en der kirken er nå. Jeg hadde jobb med å skifte lyspærene i disse lampene. Jeg bar en stige ovenfra Gamle Strømsveien. Hadde ikke betalt for det, for far var med i vellet, og det var vellets lamper.

Alna Tegilverk var et populært tilholdssted for uteliggere om vinteren. Oppe på, eller i nærheten av ovnene lå det folk om natten. Om dagen måtte de ut, og gikk nok inn til Oslo, hvor de traff like-sinnede, kanskje. Om kvelden var det samme vei tilbake igjen.

Mor og far var aktive i Blå Kors, og det var vel ikke en søndag uten at mor dekket langbord ute i skauen til tilfeldige gjester. Jeg kan huske vi sang og pratet. Det hendte vi dro ned til Bryn, på Tegleverket med mat til uteliggere. Vi hadde en bjelle som vi ringte i, og da kom de fram fra mørket og fikk kaffe og smørbrød. Juledagsmorgen måtte mor og far tidlig opp og ned på Blå Kors for å servere frokost. Juleaften serverte de middag, og vi barna var nok mange ganger ergelige på mor og far for at de var så mye borte. Jeg husker vi satt og så på lusa som krøyp. Det var mye elendighet i Blå Kors da. Det hendte også at far tok med seg noen hjem, for en overnatting.

På tegleverksovnene lå uteliggere, der var det godt og varmt. De hadde aviser som de la under seg. Jeg husker vi traff på en på bussen en gang. Det drysset kalk og sagflis av ham.

Jeg husker at tatere slo seg ned ved tomtekanten ved Grønnliveien. De hadde telt og hester, og solgte kniplings broderier. De hadde "bryllup og fest" før de dro videre. Mye kål ble borte fra hagene.

Etter arbeidstid

Vi spilte revy for fulle hus og dro på turné til Lillestrøm og Nittedal. Det var gutter fra korpset og vi leide en ballett, det var en jentegruppe fra Lillestrøm. En negerfamilie fikk vi også med. Søsteren var slangemenneske.

Jeg spilte amatørteater på Folkets Hus på Grorud. "Gled deg pappa her er jeg".

Det velvet en spritbil oppe ved Skillebekk, og den episoden er det skrevet en revyvisse om.

Jeg kan huske sangerparken på Grorud hvor bl.a. Leif Juster underholdt. De kunne tjene opp til en 1500 kroner på en lørdag og søndag. Det var 10 øres dansebilletter.

Du kunne ikke gå på en Greifest hvis du kom fra Grorud.

Når vi fra fra Furuset gikk på Folkets hus hendte det at det stod Grorudgutter utenfor og ventet på oss. Det ble gjerne litt knubbing da.

SORIA MORIA Kl. 19 - 21 - Voksne

4. uke

DEN NORSKE FILM

LIV

TORDIS MAURSTAD
ALFRED MAURSTAD
INGJALD HAALAND

Arbeidsbrevet. Tordis Maurstad forener datteren med en ung og skjært mor. Han spiller underlig og varmt og viser et nydelig smil i filmens nær-områder. Alfred Maurstad illustrer udmerket som fantegutten, det er en av de utrolig levende skikkelser han har skapt, et menneske på godt og vondt.

Politiet møtte opp hver gang det var offentlig dans. Jeg husker at det på dansetilstelninger ble forbudt å nyte medbrakt. Men gutta satte flaska i snøen utenfor lokalet, og gikk ut etterpå og tok seg en dram. En gang kom lensmannen inn i lokalet: "Ja, gutter, ikke for at jeg har noe med det, men nå kommer snøpløgen!"

På lørdagene husker jeg det var mye slosskamper på Folkets hus.

Jeg var på dans på stadion og vellet, vi danset vals, tango og reinlender.

BYGDØ SJØBAD SOMMERTEATER

Dir.: N. Iversen-Solberg, Einar Rose

Revyen

"GØI på landet"

2 akter - 28 tablåer av Herberth & Co.

Herberth - Ella Peaters - Einar Rose
Erling Krogh — Scalas Ballet

Også er'e dans etterpå

1. klases kjøkken: Øl og vin. Bilpriser 2.50 — 2.00 — 1.50 — 1.00.
Lett adgang fra Piperviken, Skøyen og Bestumkilen. Tlf. 59248.

Jeg var en dansesprader. Overalt hvor det var dans troppa jeg opp. Og det var faktisk dansen som gjorde at jeg ble politisk engasjert, fordi det var dans etter møtene.

Jeg ble norgesmester i Charleston på Cirkus Verdensteater.

Grorud gikk fra Linderud-porten til Skillebekk, så til Lørenskog stasjon og så ned til Bryn. Da har jeg delt området inn etter politidistriktene.

Det var brua som skilte Grorud og Grei idrettslag.

Vi hadde skyttere og friidrettsfolk med gode resultater, langrensløpere, hoppere, orienteringsløpere og fotballspillere. Trygve Lie var også på fotballbanen, og han løp en 100 meter på 11,6!

Det var mange ting å være med på i ungdomsårene. Det var ungdomslag, idrettslag og ikke å glemme lørdagene og dansefestene!

Vi møtte hverandre på Grorud torv, etter middag.

Ginakafeen i Bergensveien var til holdssted for ungdommen. Dit kunne vi gå og diskutere helgas idrettsøvelser og orienteringsløp med kart i lomma. Det hendte nok at vi kjøpte noe, men jeg tror ikke det ble noen fortjeneste på oss. Men vi var alltid velkommen, Gina var som en "mor" for oss alle.

Oslo Fornøielsepark

Kontraskjøret

Åpent fra kl. 5 em. med nye artister på Friluftscenen

4 Blondines, dødsakt på 20 meter hot line.

6 Hortobagi nutidens beste spingere. Les Silvas.

1ste kl. dansegulv.

Variete med nye artister.

Castans store anatomiske utstilling

Tvetenveien fra Trosterud gård til Åttekanten var om vinteren en fin akebakke. Det var helst i januar - februar da veibanen ble fast og veien hadde høye brøytekanter. Noen ganske få hadde lange fine "fiskekjelker" med pute på setet og lang styrstang.

Det var et meget godt sosialt miljø på Furuset. Ingen var helt rike og ingen helt fattige. Selv om det fantes noen ganske få ytterpunkter så var like- som hele bygden samme om å bygge "Furusetheimen" da det pågikk - og Furuset Stadion da det pågikk. Alle som én var opptatt av å få disse to store oppgavene i havn og ytet sitt etter evne. På denne måten lærte alle hverandre å kjenne og lærte å respektere hverandre.

Det hendte når Furuset og Grorud hadde skirenn sammen at det ble endel krangel. Det var også endel slosskamper nede på Grorud stasjon. Der var skillet. Vi hørte til på den gjerne sia, Furuset var liksom "noblessestrøket".

Vi fiska på Breisjøen og ved Aurevann. Vi laget barhytte, hadde ikke telt.

Vi dro til Alunnsjøen og badet, hadde med oss mat og kaffekjele og satt på odden og koste oss, om søndagene særlig.

Ida Onsager

T. 45325. Danseacademie. T. 45325.

Handelsbygningen, opg. A II.

Alle bør lære stilig dans.

Onsdag 30. ds. kl. 1/9 nybegynnere.

Lørdag 2. febr. kl. 1/29 viderekomme.

Hele kurset kr. 15.00. Kan deles.

Privattimer med assistent kr. 3.00.

Hyggelige aftener for kursets elever arrangeres.

8 dager - Gratis på prøve - 8 dager

Spar penger.
Bli smukk.

En videnskapelig oppfinnelse setter Dem i stand til å bølge og ondulere Deres eget hår med et fagmessig utseende på en lett, holdbar og billig måte med «Harlene Hår Onduler- og Bølge-Apparat». Ved hjelp av en sinnrik mekanisme kan De, når apparatet er anbragt i håret, bevege en forskyvelig bølgeformer (legg merke til hvor damen på tegningen anbringer sin pekefinger), der gir håret den bølgedypning og det bløte naturlige fall De selv ønsker. Meget lett å benytte. Ondulerer selv det strieste hår og gir holdbarere og smukkere bølger enn mange frisørsalonger. «Harlene» brukes av millioner i Amerika, England og Frankrike, såvel av private som førende frisørforretninger. Benyttes like godt til langt og kort hår. Veiledning medfølger. Gaaranti: Kan returneres efter

8 dagers bruk, om ikke efter ønske, og Deres penger betales tilbake. Pris kun 2 kr. Sendes omslutt mot eturkrav. Skriv straks, og spar penger ved å være Deres egen frisør. Handelshuset Atlas, „Avd. L.“, Guldmedgata 2, Aarhus, Danmark.

Da jeg begynte å "fly med gutta", var det veldig stas å treffe gutter fra Furuset. Gutta fra Grorud derimot var redde for at gutta på Furuset skulle ta jentene fra dem.

Vi spleiset alltid på en dram lørdagskvelden.

På Ammerud var det mest gutter, så det er klart det ble bråk når de kom til Grorud og tok jentene fra oss.

Fru Ingrid Marthinsen

Damefrisørsalong

Teppaveien, Grorud

Tlf. 79613

Vi skaffet oss en motorsykkkel med sidevogn, men motoren var ikke særlig sterk. Hver gang vi kom til en oppoverbakke måtte vi ta all bagasje av for at den skulle komme opp bakken.

Vi gikk på ski til Sarabråten. Der kjøpte vi gode smultringer. Jeg husker vi tredde dem på ski-stavene.

18,50

18,50

18,00

JUMPERS

Ole Reistad var drivkraften da vi bygget Furuset stadion.

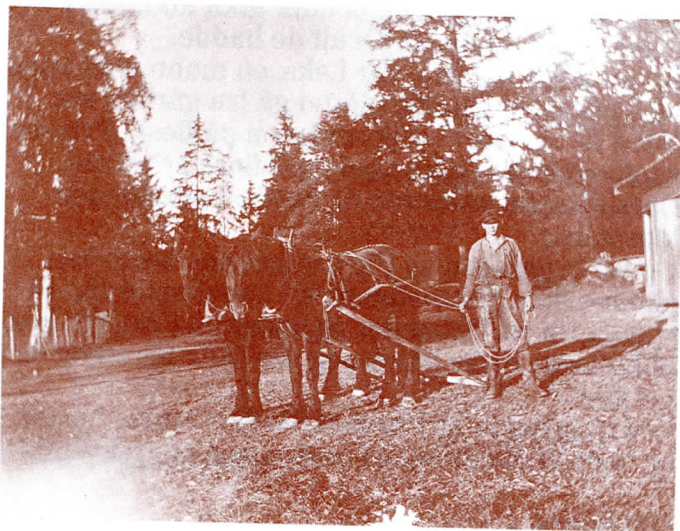
Gårdsbruk

Smia var i mange år et naturlig samlingssted for landbrukets befolkning. Jeg husker Lerdalsmia ved Furuset stadion. Denne smia var i første rekke hesteskosmie og betjente det søndre Furuset-området. Her fikk man også reparert vogner og annen landbruksredskap. Smia hadde en råoljemotor som drev et par maskiner, og når denne motoren var igang hørtes det over halve Furuset. Smeden hadde 4 sønner som alle var med og arbeidet i smia. Et par av dem var ganske sky mennesker og temmelig originale.

På disse gårdene ble det vesentlig drevet alminnelig gårdsbruk med kuer for produksjon av melk. Man hadde vel også noen høner og griser til eget bruk. Ellers dyrket man høy, poteter, kålrot og noe korn. Trekk-kraft var hesten. I løpet av 30-årene var det fler som fikk anskaffet traktor. Bare noen få hadde skog av noen betydning. På enkelte av gårdene ble det drevet gartneri. Man dyrket kål av forskjellig slag, blomkål, rosenkål, grønnkål, purre, selleri, rødbeter, neper o.l. på friland. Et par gårder hadde drivhus og dyrket agurker, tomater, meloner og blomster. Et par gårder dyrket også bringebær for salg.

Noen gårdbrukere drev melkeproduksjon etter en metode som ble kalt "skiftefjøs". Denne metoden besto i å kjøpe nye kuer som nettopp hadde kalvet, føre disse sterkt med kraftfôr, det vil si spesielle melkedrivende blandinger av mel i ett år, eller inn-til melkemengden sank. Når dette skjedde ble kua slaktet og en ny ku, som nettopp hadde kalvet, ble kjøpt inn. Mange forlot etterhvert metoden, da det var vanskelig å kontrollere helsekvaliteten og produksjonsevnen av melk for slike innkjøpte kuer.

En treskemaskin gikk på rundgang, vi hjalp hverandre i høyonna.

Vi hadde 30 kuer og 1 hest. Vi måtte kjøpe fôr, det kom med jernbanen. Vi hadde 3 menn i kosten. Mannen min jobbet på Felleskjøpet, der solgte de jordbruksmaskiner. Felleskjøpet lå ved Grorud jernbanestasjon. Vi solgte melk.

Om høsten var det "Omgjestebru" når alt var i hus. Da ble vognskjulet rydda og pyntet med løv. Og en stor punsjebolle ble satt fram på langbordet. Da var det full fest for arbeidskara.

Jeg husker brannen på Ellingsrud gård, jeg var elektriker så jeg var der i embets medfør. Det løp griser overalt, fire kyr brant inne.

I 30-årene ble det forbudt med levering av melk direkte til private. All melk måtte da leveres inn til spesielt godkjente meierier for behandling og distribusjon etter strenge helsemessige regler. Helmer Husebys anlegg ble nedlagt og bygningene revet og all melk måtte leveres til Melkeforsyningen. Bøndene ordnet seg da med en felles transport av melken.

KJELSRUD

Den første erindringen jeg har om Kjelsrud skriver seg fra besøk der hos min bestefar og bestemor, som da i 1921 nettopp hadde overtatt gården.

Hovedbygningen hadde et litt lavere tilbygg med skråtak. Antagelig med lite eller ingen isolering. Besøkende fikk sengeplass i annen etasje. Jeg hadde fast plass i en liten alkove med skråtak. Dette rommet utmerket seg på den måten at det om sommeren var ekstra godt oppvarmet av sola. Om vinteren til gjengjeld "godt" og kaldt. Den første vinteren husker jeg spesielt godt fordi vannet i vaskevannsfatet en morgen var frosset til is. En utedo var bygget på låven - i forlengelse med stallen. 2 rom og 2 seter i hvert, med enkel bordvegg i mellom.

Straks offentlig vannledning ble lagt i Strømsveien la bestefar en vannledning derfra og inn til alle husene på gården. Samtidig ble fjøset og underlåven ominnredet til grisehus, og et nytt grisehus ble bygget lenger unna bebyggelsen. Tilsammen var det etterhvert plass til 1200 griser på gården. Grisene ble i det vesentlige foret opp på skyller, det vil si matrester som ble hentet i leiegårder og i restauranter og hoteller i Oslo.

Det ble også bygget hønehus med plass til 2000 høner - og kyllinghus med 2 rugemaskiner for 2000 egg hver. Det ble også bygget drivhus. Først 2 små og siden 2 til vesentlig større. Her ble det dyrket agurker, tomater og meloner.

Planter dyrket man selv i mistbenker. Mistbenker ble laget på den måten at ca. 15. februar ble sneen spadd vekk på et areal som om høsten før var beregnet til dette bruk.

Som 12 1/2-åring, flyttet jeg difinitivt til Kjelsrud. Til å begynne med fikk jeg jobben med å vanne, fore og slukke lyset kl. 10 hver kveld for 3 hester. For dette fikk jeg 3 kroner pr. uke som lønn. Noe senere fikk jeg en jobb i tillegg. Det var å fore ca. 200 høner hver kveld kl. 7 og slukke lyset for dem kl. 10, samtidig med hestene. For dette fikk jeg 10 kroner, slik at jeg hadde 13 kroner tilsammen pr. uke. Vile jeg har fri en kveld, måtte jeg selv ordne med en avløser.

I sommersesongen var det mange timelønnede arbeidsfolk i gartneriet. Disse kom for det meste fra Lørenskog-området. De hadde sin egen mat for dagen med seg. Også melk eller saft og vann på flasker som det var om å gjøre å holde kaldt. De satte flaskene fra seg i en dunk med rennende vann over. Noen hadde nok også kaffe med seg på alminnelige flasker. For å holde kaffen varm la de flaskene inn i gjødselhaugen utenfor stallen. Gjødselen var alltid i gjæring og kaffen holdt seg derfor god og varm. Ingen fikk noe mindre matlyst av den grunn.

Vår og høst måtte de 2 små drivhusene tildekkes med halmmatter eller lemmer om kvelden. Dette var en jobb jeg kunne ta som avløser for den ansvarlige gartner. Jeg ble også snart ekspert i å snekre tomatkasser.

I midten av 20-årene var Loelven ennå brukbar for bading om sommeren. Elven var jo smal, bare en 5-6 meter bred og for det meste grunn. Et par steder var det fine bademuligheter for oss barn. Som i Haugan- og Kjelsrudkulpen. Rundt kulpen lå fine gressbakker.

Det var en liten bakkeskråning hvor det vokste en mengde Maria Nøklebånd og Skogviol. Litt lenger bort gikk jernbanelinjen, delvis på en fylling. Her vokste det masse markjordbær. For å få tak i disse måtte vi krabbe under gjerdet og selvfølgelig måtte vi også over jernbanelinjen for å få tak i de som vokste på den andre siden.

Hva min bestemor har betydd for sin mann og barn og for driften av Kjelsrud gård forsto nok ingen helt ut mens hun levde. Hun var fysisk ufør med stive og smertefulle hofter fra 50 års-alderen til hun døde 92 år gammel. Hun var en god rådgiver og inspirator for sin mann. Med 6 barn, svigerbarn og mange barnebarn på besøk i helgene, stor husholdning med arbeidsfolk i kost og losji med renhold og sengetøy. Administrasjon av 2 stuepiker, vaskekone, hønsehus med diverse salg, 2 faste hønsehusarbeidere, stopping av strømper, lapping og istandgjøring av tøy, selskapelighet osv.

Å bevare matvarene i sommervarmen var et problem. Dette ble løst ved å skjære is i blokker på Lutvann om vinteren og kjøre disse blokkene til gårds med hest og slede og stable disse oppå hverandre i et ishus. Rundt og oppå haugen la man sagflis i ca. 3/4 meter tykkelse. Sagflisen holdt varmen ute. Man grov frem isblokkene etterhvert og brukte spesielle kjøleskap til dette bruk. Dette var skap med tykke isolerte vegger med diverse hyller i. På toppen et isolert lokk over vannrette

rom til å legge isblokkene i. Fra disse rommene gikk det et rør for avløp av vannet etterhvert som isen tinte på toppen.

En stor jobb var, hvert år i desember, å få inn slakten. Denne ble delt opp til forskjellige formål, og saltet, speket, bearbeidet til pølser, medisterkaker, pålegg etc. og hermetisert. Hermetisering av bær om høsten var også helt alminnelig.

En spesiell ting jeg husker bestefar gjorde for sine ansatte var at han lot lage et krakkearrangement til å løfte av og på - på 2-3 av sine lastebiler og så inviterte han samtlige store og små på gården på biltur. Man dro til Harestuvannet, Øyeren, Sundvollen, Humledal og til Nesøya som jeg kan huske jeg var med på. Enkelte kvelder etter en varm og slitsom dag, dro man til Elvåga og badet. Gjersjøen var også et sted vi dro til på denne måten.

1920 og 1930 var en vanskelig og tung økonomisk tid. Forretningsfolk og bønder gikk konkurs i tusenvis og måtte gå fra alt de hadde.

En av griserøkterne var f.eks. en mann med kone og 3 barn, som hadde måttet gå fra gården sin. Noen år var det overproduksjon på fleisk. Prisene sank og driften gikk med tap i flere år på rad. Bare de mest nøkterne og hardest arbeidende klarte seg.

Under byggingen av Furusetheimen besto den økonomiske grunnstammen i kausjon for lån til bygget fra ca. 20 bønder og andre på Fuset. Forpliktelsene disse påtok seg var "alle for én og én for alle".

Ved byggingen av Fuset Stadion stiltes hester og biler til disposisjon i meget stor utstrekning.

Finn Rastad

Jeg ønsker å takke:

*Tone og Osvald Gilje, Rødtvet eldrecenter og
Anne Whist, Lindeberg/Furuset eldrecenter for
velvillig assistanse under arbeidet med prosjektet.*

Ellers takk til:

*Finn Rastad, Ruth og Per Marthinsen, Dagmar
Olsen, Borghild Kristiansen, Håkon Karlsen,
Victor Fågelstrøm, Kaja Bull Tuhus, Reidun og
Ivar Nilsen, Gerd Rastad Nilsen, Hans Bentsen,
Else Retterstøl, Aasta Cuurland, Aslaug
Cederquist, Oscar Sæby, Hjørdis og Per Benkø,
Anny Arne, Einar Jørgensen m.fl., som bidro med
hjelp slik at utstillingen ble en realitet.*

Dette bladet er publisert sammen med teaterforestillingen
"Minner fra mellomkrigsårene Furuset/Grorud".
Prosjekt I.

Lay-out:
Wenche Langbraathen

*Oslo City Sightseeing - Anno 1934.
Here at a stop by Frognerstøen Main Restaurant.*

Riktignok kan vi føre vår opprinnelse tilbake til 1873, men tradisjon alene har ingen interesse. Når den imidlertid utgjør en solid bakgrunn for en moderne, fremtidsrettet bedrift, blir den verdifull. HMKs prinsipp har alltid vært å kunne tilby det beste som kan skaffes idag samtidig som vi fornyer i takt med morgendagens krav. Vår lille billedkavalkade (se omslagsmappen) skulle illustrere dette.

Vi påtar oss alle transportoppdrag hvor det er behov for busser. Setekapasiteten er fra 28 til 58, og vi tilbyr det mest moderne materiell på markedet idag. Regulérbare stoler, friskluftanlegg og rollos/gardiner er standard; endel har også toalett, kaffeautomat, air-condition og doble videoskjermer.

Enten De trenger buss for en kort transfer eller en utenlandstur på flere uker, har vi materiellet og kapasiteten. Våre sjåførere har mange års erfaring og er kjent for sin høflige og vennlige fremtreden. Dyktige reiseldere og autoriserte byguider kan vi også skaffe på kort varsel, og da vi er autorisert reisebyrå, kan vi påta oss å skreddersy nær sagt ethvert turarrangement dersom dette skulle være ønskelig.

Som operatør av Oslo City Sightseeing og Oslo Winter Sightseeing kan vi tilby ordinære eller spesielle sightseeingturer i Oslo og omegn. Da våre busser har intercom-anlegg, kan vi på kort varsel om dirigere vårt materiell dersom dette skulle være nødvendig.

Vi håper å høre fra Dem og vil bestrebe oss på å løse ethvert oppdrag til Deres fulle tilfredshet !

H.M.K.
Class

**H. M. Kristiansens
Automobilbyrå a/s**

Akersgt. 73b, 0180 Oslo 1
Tlf. (02) 20 82 06 - 20 83 02
Garasje: (02) 30 52 66

BYDELSUTVALG 24

ØNSKER SINE MEDLEMMER FORTSATT GODT SAMARBEID.

